

RAAP-NOTITIE 174

## **Inrichtingsplan De Oude Willem**

Gemeente Westerveld

Een inventariserend archeologisch onderzoek

## Colofon

**Opdrachtgever:** Staatsbosbeheer

**Project:** archeologisch onderzoek inrichtingsplan De Oude Willem (gemeente Westerveld)

**Titel:** Inrichtingsplan De Oude Willem, gemeente Westerveld; een inventariserend  
archeologisch onderzoek

**Status:** eindversie

**Datum:** september 2002

**Auteur:** drs. J. Molema

**Bestandsnaam:** L:\QXPress\Notities\2002\WEDE\N0174-WEDE.qxd

**Projectcode:** WEDE

**Projectleider:** drs. J. Molema

**Projectmedewerkers:** drs. D. van den Berg & N.M. Rosenbrand

**ARCHIS-waarnemingsnummer:** niet van toepassing

**Autorisatie:**



drs. N.G. Stikker

**ISSN:** 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2002

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

## **Samenvatting**

RAAP Archeologisch Adviesbureau heeft in opdracht van Staatsbosbeheer in juli 2002 een inventariserend archeologisch onderzoek uitgevoerd in verband met de voorgenomen uitvoering van het inrichtingsplan De Oude Willem in de gemeente Westerveld. Doel van dit onderzoek was eventueel aanwezige archeologische resten op te sporen en, voor zover mogelijk, een eerste indruk te geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

Tijdens het inventariserend archeologisch onderzoek zijn in het plangebied geen archeologische resten aangetroffen. Naar verwachting zal er als gevolg van de geplande werkzaamheden dan ook geen verstoring van archeologische waarden optreden. Derhalve worden geen aanbevelingen voor vervolgonderzoek gedaan.

## 1 Inleiding

### 1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van Staatsbosbeheer heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in juli 2002 een inventariserend archeologisch onderzoek uitgevoerd in verband met de voorgenomen inrichting van plangebied De Oude Willem in de gemeente Westerveld. Het onderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van onderhavig onderzoek is het opsporen van deze resten en (indien mogelijk) een eerste indruk geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

### 1.2 Plangebied en archeologische verwachting

Het plangebied ligt ten westen van Hoogersmilde. Het staat afgebeeld op kaartblad 16F van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat is 216.900/546.300. Ten tijde van het onderzoek was het plangebied in gebruik als grasland. Voor het plangebied geldt een middelmatige archeologische verwachting voor nederzettingen uit de Steentijd tot en met de IJzertijd (zie § 2.2).

### 1.3 Onderzoeksopzet en richtlijnen

Onderhavig onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek is beperkt gebleven tot een verkennend booronderzoek.

Het inventariserend archeologisch onderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het *Handboek ROB-specificaties* (Brinkkemper e.a., 1998) en conform de *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie* (Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001).

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

## 2 Bureauonderzoek

### 2.1 Methodes

Voorafgaand aan het veldonderzoek is een bureauonderzoek uitgevoerd om na te gaan of er reeds archeologische vondsten uit het plangebied geregistreerd staan en om ten behoeve van het veldwerk de landschappelijke (geologische en bodemkundige) kenmerken alsmede de gespecificeerde archeologische verwachting te bepalen. In het kader van het bureauonderzoek zijn verschillende bronnen geraadpleegd (zie literatuurlijst).

Om inzicht te krijgen in het voorkomen van archeologische vindplaatsen in of nabij het plangebied is het ARCHEologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) geraadpleegd.

### 2.2 Resultaten

#### **Geologie en geomorfologie**

In het plangebied liggen dekzandafzettingen die vanaf de Bronstijd overgroeid raakten met veen.

#### **Bodem**

De bodems in het plangebied bestaan uit moerige podzolen (code Wp) en veldpodzolen in leemarm en zwak lemig fijn zand (code Hn21). Beide bodems vallen binnen een gebied met een veenkoloniaal dek (Stiboka, 1988). Dit dek wordt gekenmerkt door veenresten in de bouwvoor.

#### **Archeologie**

In ARCHIS staan geen archeologische vindplaatsen geregistreerd uit (de omgeving van) het plangebied.

#### **Archeologische verwachting**

Volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW; ROB, 2001) geldt voor het plangebied zowel een lage, middelhoge als hoge trefkans voor archeologische vindplaatsen. Op grond hiervan en op grond van de gegevens in ARCHIS (geen vindplaatsen in het plangebied geregistreerd) gold bij aanvang van het veldonderzoek voor het plangebied een middelmatige archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Steentijd tot en met de IJzertijd.

## 3 Veldonderzoek

### 3.1 Methodes

Tijdens het veldonderzoek zijn 70 boringen verricht in vijf zuidoost-noordwest georiënteerde raaien (figuur 1). De boringen verspringen ten opzichte van die in de naastgelegen raai, waardoor een systeem van gelijkbenige driehoeken ontstaat. De gehanteerde methode wordt geschikt geacht voor het opsporen van de meeste in dit gebied te verwachten nederzettingsterreinen uit de Steentijd tot en met de IJzertijd. Deze methode is niet geschikt om graven, verkavelingspatronen en andere zeer lokale archeologische resten in kaart te brengen.

Er is geboord tot maximaal 1,5 m –Mv met een gutsboor met een diameter van drie cm. De boringen zijn volgens vaste richtlijnen beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren. Er zijn geen monsters genomen.

### 3.2 Resultaten

#### Geologie en bodem

In het plangebied liggen zwak lemige en leemarme dekzanden. Hierin hebben zich veldpodzolen en, indien met veen overgroeid, moerige podzolen ontwikkeld. Een deel van het plangebied heeft een veenkoloniaal dek. Dit bestaat uit een mengsel van veen en zand, ontstaan ten gevolge van het doorspitten van de top van het dekzand en resten veen.

In vrijwel alle boringen bevindt de top van het ongeroerde dekzand zich tussen 0,3 en 0,6 m –Mv. De enige uitzondering hierop is boring 34 waarin het ongeroerde dekzand zich op 0,8 cm –Mv bevindt. Het dekzand heeft een lichtbruine tot lichtgele kleur, kenmerkend voor de C-horizont (moedermateriaal). Dit betekent dat de A-, E- en B-horizonten zijn opgegaan in de verstoorde bovengrond en bouwvoor. Dit zijn doorgaans de archeologisch relevante lagen omdat archeologische resten uit de Steentijd zich in de top van het dekzand bevinden. Dieper ingegraven sporen (bijvoorbeeld van paalgaten uit de Bronstijd/IJzertijd) kunnen eventueel bewaard zijn gebleven, maar aangezien in de boringen geen archeologische indicatoren zijn aangetroffen, is de aanwezigheid van dergelijke resten in het plangebied vrijwel uit te sluiten.

## Archeologie

Tijdens het veldonderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Er is derhalve geen aanleiding om de aanwezigheid van een archeologische vindplaats in het plangebied te vermoeden.

Periode	Datering		
Nieuwe tijd	1500		heden
Late Middeleeuwen	1050	-	1500 na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050 na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450 na Chr.
IJzertijd	800	-	12 voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800 voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000 voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900 voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800 voor Chr.

Tabel 1: Archeologische tijdschaal.

## **4 Conclusies en aanbevelingen**

### **4.1 Conclusies**

Uit het inventariserend archeologisch onderzoek blijkt dat zich in het plangebied geen archeologische vindplaatsen bevinden. Dit is deels in overeenstemming met de conclusies van het bureauonderzoek (middelmatige archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Steentijd tot en met de IJzertijd; zie § 2.2).

### **4.2 Aanbevelingen**

Op grond van het ontbreken van aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten worden ten aanzien van het plangebied geen aanbevelingen voor vervolgonderzoek gedaan.

Met betrekking tot deze aanbevelingen dient contact opgenomen te worden met de provinciaal archeoloog of de ROB.



## Literatuur

- Brinkkemper, O., e.a. (redactie)**, 1998. *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- ROB**, 2001. *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) 2e generatie. Globale Archeologische Kaart van het continentale Plat. Archeologische Monumentenkaart*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort (cd-rom).
- Stiboka**, 1988. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Toelichting bij de kaartbladen 16 West Steenwijk en 16 Oost Steenwijk*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie**, 2001. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Eindrapport van de Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Den Haag.

## Gebruikte afkortingen

<b>ARCHIS</b>	ARChEologisch Informatie Systeem
<b>ROB</b>	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek
<b>Mv</b>	Maaiveld

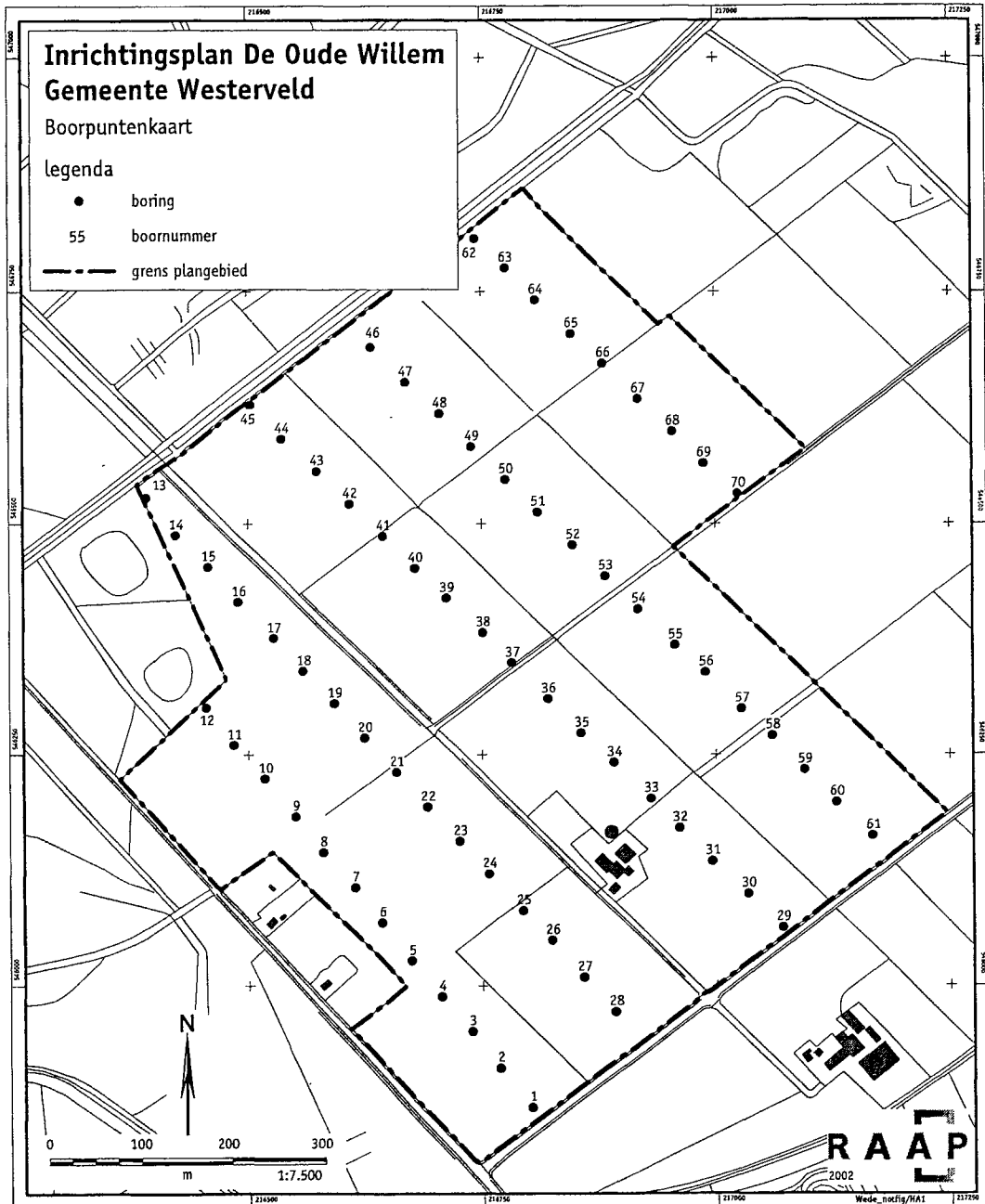
## Verklarende woordenlijst

- dekzand** fijnzandige afzettingen die onder periglaciaie omstandigheden voornamelijk door windwerking ontstaan zijn; de dekzanden van het Weichselien vormen in grote delen van Nederland een 'dek' (Saalien: Formatie van Eindhoven; Weichselien: Formatie van Twente)
- vindplaats** plaats waar archeologisch materiaal is verzameld of te verzamelen is

## Overzicht van figuren en tabellen

**Figuur 1.** Boorpuntenkaart.

**Tabel 1.** Archeologische tijdschaal.



Figuur 1: Boorpuntenkaart.